

Tietopalvelut sähköisessä hallinnossa

***Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tietopalveluyhteistyö ja sen
kehittäminen***

**Anne Kauhanen-Simanainen
CIM Communication & Information Management
27.5.2002**

Tiivistelmä

Tässä selvityksessä on kartoitettu STM:n hallinnonalan verkostoryhmään kuuluvien tietopalvelujen nykyisen toiminnan painopisteitä ja kehittämissuunnitelmia sekä tietopalvelujen yhteistyön kohteeksi soveltuvia alueita ja yhteistyön muotoja. Taustana on sähköisen hallinnon tavoite ja eSTM-ohjelma, jonka yhtenä strategisena hankkeena on hallinnonalan ja muiden sidosryhmien tietovarantojen ja –järjestelmien yhteiskäytön lisääminen.

Nykyisessä verkostoryhmässä ovat mukana sosiaali- ja terveysministeriön, Stakesin, Kelan, Kansanterveyslaitoksen, Säteilyturvakeskuksen, Työterveyslaitoksen, Lääkelaitoksen, Terveystieteiden tutkimuskeskuksen, Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen sekä Vakuutusvalvontaviraston tietopalvelut.

STM:n hallinnonalan tietopalvelut auttavat organisaatioitaan ja niissä työskenteleviä saamaan käyttöönsä työssään tarvitsemansa tiedon sekä ylläpitämään ammattitaitoaan. Tiedon hallinnan ala kattaa laajasti sekä tieteellisen että sovelletun tiedon. Verkottuneessa tietoyhteiskunnassa ja sähköisessä hallinnossa valmistelun ja päätöksenteon tietoperusta ja informaatiovirrat tulevat näkyvämmiksi ja tietopalvelut voivat toiminnallaan tukea tätä läpinäkyvyyttä. Tietopalvelujen toiminta tukee myös ajankohtaista Knowledge Management-ajattelun soveltamista ja sen mukaista tiedon jakamista hallinnossa.

STM:n hallinnonalan tietopalvelujen toiminta on painottumassa

- verkkoaineistopalveluihin
- verkkosisältöpalveluihin ja tietokantatuotantoon
- aineistojen lisensointikysymyksiin
- uuden tiedon seurantaan ja ennakointiin
- vaikeisiin ja monimutkaisiin tiedonhakuun ja selvittelyihin
- verkkoaineistojen käytön opastukseen ja koulutukseen
- verkkoaineistoista tiedottamiseen.

Paperi- ja sähköisen maailman rinnakkaiselo siirtymävaiheessa kuormittaa etenkin niitä suuria tietopalveluyksiköitä, joissa kirjakokoelmat ovat vielä keskeistä aineistoa. Tietopalvelut voivat yhteistyössä tukea ja nopeuttaa siirtymävaihetta ja siihen liittyvää toiminnan muutosta.

Verkostoryhmä tarjoaa foorumin, jossa voidaan vaihtaa tietoa, kokemuksia ja hyviä käytäntöjä. Vaativampi verkostomainen toiminta edellyttää yhteisiä tavoitteita ja yhteistyökulttuurin vahvistamista. Tietopalvelujen hankeyhteistyö edellyttää aina suunnitelmallista projektityöskentelyä ja tarvittavien resurssien järjestämistä. Verkostomaista toimintaa ja hankeyhteistyötä voidaan tehdä asiakohtaisissa kokoonpanoissa ja jakaa kokemukset verkostoryhmässä.

Määrätietoisena visiona ja päämääränä kaikissa tietopalveluissa tulisi olla eri muodoissa olevien aineistojen (kirjat, lehdet, artikkelit, julkaisu-uutiset, julkaisut) integrointi yhden käyttöliittymän taakse yhteiseen käyttöön. Tämän vision tueksi tarvitaan useita osahankkeita. Ensimmäiseksi verkostoryhmässä tulisi muodostaa asiasta yhteinen näkemys, jota kohti eri hankkeet ja resurssit suunnataan.

Välittömästi yhteistyö voitaisiin aloittaa esim. seuraavista

- verkkotiedon organisointi aihealueittain yhteiseen käyttöön esim. Stakesin linkkitietokanta Elman konseptin pohjalta
- uuden tiedon seurannan ja jakamisen menetelmien kehittäminen
- verkko-oppaiden laadinta ja asiakkaiden koulutus verkkotiedon käyttöön
- asiakirjahallinnon kehittäminen (käynnistymässä keväällä 2002).

Tietopalvelut voivat edelleen

- kehittää yhteistyössä neuvottelustrategioitaan ja sopimusmenettelyn osaamistaan elektronisten aineistojen hankinnassa sekä
- luodata ja rakentaa alan tietopalvelujen ammatillisen kehittymisen visiota.

Selvityksessä ehdotetaan myös yhteistä kotisivua, jonka avulla tietopalvelut voisivat tarjota asiakkaille ja toisilleen näkyvän tietopalvelujen yhteiseen palveluvalikoimaan ja tietotarjontaan. Keveimmillään sivu sisältäisi verkostoryhmän tietopalvelujen palvelukuvaukset ja linkit kunkin omalle sivulle. Yhteiseen käyttöön asetettavaa palveluvalikoimaa voi kehittää asteittain valmiuksien mukaan.

Sisälllys:

1. Johdanto	4
2. STM:n hallinnonalan tietopalvelujen verkostoryhmä.....	5
3. Palvelut, tuotteet ja toiminnan painopisteet	7
4. Tietopalvelujen kehittämissuunnitelmat	10
5. Verkoston yhteistyön muoto ja toimintatapa	13
6. Yhteistyön kohteeksi soveltuvia alueita ja kehittämiskohteita	14
7. Verkoston kokoonpano	18
8. Yhteenveto ja ehdotukset	19

Lähteitä

Liitteet

- Liite 1: STM:n hallinnonalan kirjasto- ja tietopalvelut - toimintaa 2001
- Liite 2: STM: hallinnonalan kirjasto- ja tietopalvelut - tilastoja 2001
- Liite 3: STM:n hallinnonalan kirjasto- ja tietopalvelut – asiakkaat 2001
- Liite 4: STM:n hallinnonalan kirjasto- ja tietopalvelujen verkkoaineistoja

1. Johdanto

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan kirjastojen ja tietopalvelujen verkostoryhmän tavoitteena on kehittää hallinnonalan tietopalvelujen kokonaisuutta, erityisesti verkkotietopalveluja ja –tiedonvälitystä, edistää tietopalvelujen verkostoitumista ja koordinoita yhteistyöhankkeita. Tätä yhteistyötä on tehty 1990-luvun alusta lähtien, jolloin verkoston voimin tuotettiin ensimmäistä kertaa CD-ROM –levy, TurvaCD, terveys-, sosiaali- ja työympäristöalan kotimaisista tietokannoista.

Nykyisessä verkostoryhmässä on mukana 10 virastoa tai laitosta: Sosiaali- ja terveysministeriö, Stakes, Kela, Kansanterveyslaitos (KTL), Säteilyturvakeskus (STUK), Työterveyslaitos (TTL), Lääkelaitos (LL), Terveystieteiden tutkimuskeskus (TEO), Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus (STTV) sekä Vakuutusvalvontavirasto (VVV). Ne kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalaan lukuun ottamatta Kelaa, joka on suoraan eduskunnan alainen.

2000-luvun verkottuneessa toimintaympäristössä on tarpeen arvioida uudelleen, miten tietopalvelujen tulisi verkostona kehittää toimintatapaansa, palvelujaan ja tuotteitaan sekä missä asioissa tarvitaan uudenlaisia toimintamalleja. Sosiaali- ja terveysministeriö on tehnyt eSTM-ohjelman, tiedon hallinnan strategian, jossa on esitetty kehittämissuunnitelmat ja keskeiset hankkeet kohti sähköistä hallintoa. Yhtenä strategisena hankkeena on hallinnonalan ja muiden sidosryhmien tietovarantojen ja –järjestelmien yhteiskäytön lisääminen. Tämän hankkeen toteuttaminen edellyttää kirjasto- ja tietopalvelujen yhteistyötä.

Tämän selvityksen tavoitteena on ollut

- luoda katsaus STM:n hallinnonalan tietopalvelujen nykyisen toiminnan painopisteisiin
- kartoittaa ja selventää tietopalvelujen yhteistyön kohteeksi soveltuvia alueita ja kehittämiskohteita
- arvioida tietopalvelujen verkostomaista toimintaa ja tulevaisuuden kehittämistarpeita ja –mahdollisuuksia.

Selvityksessä on kartoitettu, miten STM:n hallinnonalan tietopalvelut tukevat toiminnallaan toisaalta oman organisaationsa, toisaalta sosiaali- ja terveyshallinnon laajempia strategisia tavoitteita.

Selvityksessä on etsitty sellaisia konkreettisia yhteistyöalueita ja yhteistyön muotoja, joiden avulla voitaisiin lisätä tietovarantojen yhteiskäyttöä, tehostaa verkkotiedon hyödyntämistä, kehittää verkkosisältöjen tuotantoa ja käyttää tietopalvelujen omia resursseja mahdollisimman järkevästi.

Raportti perustuu STM:n hallinnonalan tietopalveluyksiköiden haastatteluihin sekä verkostoryhmän kokouksissa käytyihin keskusteluihin. Taustamateriaalina on hyödynnetty hallinnonalan suunnitelmia ja selvityksiä. Kiinnostavan vertailukohtana tarjoaa vastaava STM:n kirjastoja ja tietopalveluja koskeva kartoitus, joka tehtiin noin 10 vuotta sitten taloudellisen laman syvänteessä, ennen Internetin läpimurtoa (Sosiaali- ja terve-

ysministeriön hallinnonalan kirjasto ja tietopalvelut muutostilanteessa – mahdollisuudet ja uhat. Sosiaali- ja terveysministeriön monisteita 1993:20). Verkottuneessa ympäristössä tietopalvelujen palveluvalikoima on laajentunut ja siirtymässä yhä enemmän Internetiin ja intranetteihin. Samalla ovat kuitenkin vielä rinnalla perinteiset peruspalvelut.

2. STM:n hallinnonalan tietopalvelujen verkostoryhmä

STM:n hallinnonalan tietopalvelujen verkostoryhmään kuuluu erilaisissa organisaatioissa toimivia kirjastoja ja tietopalveluja. Mukana on hallinnollisia virastoja, kuten sosiaali- ja terveysministeriö, Vakuutusvalvontavirasto ja Terveystieteiden tutkimuskeskus sekä pääpainoltaan tutkimus- ja kehittämisorganisaatioita, kuten Stakes, Kansanterveyslaitos ja Työterveyslaitos. Välimuotoa edustavat Säteilyturvakeskus, Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus ja Lääkelaitos, joiden tehtäviin kuuluu sekä viranomaisvalvontaa, tutkimusta että tuotekehitystä. Kelan tietopalvelu on osa Helsingissä ja Tampereella toimivaa tutkimus- ja kehitysyksikköä. Organisaatiot ovat erikokoisia ja niiden tehtävät eri tavoin painottuneet. Koska kirjasto- ja tietopalvelutoiminta on organisaatiokohtaista ja asiakaslähtöistä, on luonnollista, että myös kirjasto- ja tietopalveluyksiköt ovat erikokoisia ja niiden toiminta eri laajuista ja eri tavoin painottunutta.

Verkostoryhmään kuuluvat yksiköt ovat:

Sosiaali- ja terveysministeriön tietopalvelu
 Stakes-tietopalvelu
 Kelan tietopalvelu (Helsinki ja Turku)
 Kansanterveyslaitos – kirjasto- ja tietopalvelut –yksikkö
 Säteilyturvakeskus, tietopalvelut
 Työterveyslaitos – tietopalvelukeskus
 Lääkelaitos - tietopalvelu
 Vakuutusvalvontaviraston tietopalvelu

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksessa ja Terveystieteiden tutkimuskeskuksessa ei ole erillistä tietopalveluyksikköä. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksessa tietopalvelu on osa yleisen osaston palvelua, Terveystieteiden tutkimuskeskuksessa tietopalvelutyypinen toiminta liittyy Terhikki-rekisteriin (Terveystieteiden ammattihenkilöiden keskusrekisteri).

Useimmissa organisaatioissa tietopalvelu-käsite kattaa tietotoiminnot laajasti ml. kirjaston ja vaihtelevasti asiakirjahallinnon ja julkaisemisen. Jatkossa tässä selvityksessä sanotaan kaikkia verkoston yksiköitä tietopalveluiksi tai tietopalveluyksiköiksi.

Tietopalveluilla on lisäksi kullakin erilaisia verkostoja kotimaassa ja kansainvälisesti sekä tietopalvelualan että kehysorganisaationsa substanssialan toimijoiden kanssa. Kotimaisia yhteistyökumppaneita ovat:

- yliopistojen kirjastot, Kansalliskirjasto ja FinElib
- tutkimuslaitosten erikoiskirjastot
- Eduskunnan kirjasto
- valtioneuvoston tietopalvelujen yhteistyöryhmä VALTIPA

- Kuntaliitto
- Vakuutuskirjasto
- Eläketurvakeskus
- Sosiaali- ja terveysalojen yhteistyöyhdistys YTY ry.
- Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto.

Kansainvälistä yhteistyötä tietopalvelut tekevät pohjoismaisten, EU-maiden ja muiden kansainvälisten organisaatioiden kanssa.

Organisaatioiden sisällä tehdään eri tavoin painottunutta yhteistyötä osastojen, viestinnän, julkaisutoiminnan, tietohallinnon ja asiakirjahallinnon kanssa. Verkottuneessa ympäristössä em. tehtävärajat tulevat yhä liukuvammiksi

STM:n hallinnonalan tietopalvelujen toiminta-ajatus ja tavoitteet

STM:n hallinnonalan tietopalvelut auttavat organisaatioitaan ja niissä työskenteleviä saamaan käyttöönsä työssään tarvitsemansa tiedon ja ylläpitämään ammattitaitoaan. Tiedon hallinnan ala perustuu laajasti asiakkaiden tarpeisiin ja kattaa sekä tieteellisen että sovelletun tiedon.

Tietopalvelujen toiminta-ajatuksissa korostetaan nopeutta, luotettavuutta, tiedon sopivaa muotoa, ydinprosessien tukea sekä tiedon lisäarvoa. Tietopalvelut arvioivat, valitsevat, hankkivat, järjestävät, välittävät ja säilyttävät relevantteja tietoaaineistoja ja tietoa. Ne tuottavat palvelujen lisäksi tietokantoja ja verkkopalveluja sekä toimivat tiedon hankinnan ja hallinnan kouluttajina, konsultteina ja kehittäjinä. Toiminta kattaa organisaatiokohtaisesti vaihdellen kirjasto- ja informaatiopalvelut, asiakirjahallinnon ja arkistotoimen, julkaisemisen ja viestinnän palveluja, kehittämistä ja koordinoitua. Tietopalvelujen vaikuttavuus näkyy organisaatioiden tiedon hyödyntämisessä, uuden tiedon muodostamisessa ja henkilöstön ammatillisen osaamisen ylläpidossa.

Tietopalvelujen tarjonta on keskitetty ensisijaisesti oman organisaation tarpeisiin. Jos tietopalveluja annetaan organisaation ulkopuolisille, ovat palvelut maksullisia valtion maksuperustelain nojalla. Muun julkishallinnon, tiedeyhteisöjen, elinkeinoelämän ja opiskelijoiden tiedonsaantia tukevat lähinnä erikoiskirjastot (STM, Stakes, KTL, Kela, STUK, TTL), joiden paikalliskäyttö on itsepalveluna maksutonta. Työterveyslaitoksen tietopalvelukeskuksen profiilissa korostuu muita enemmän julkinen, kaikille avoin tiedonvälitys.

Valtionhallinnossa ja virastojen toiminnassa on laajasti otettu käyttöön tulosjohtaminen. Myös Balanced Score Card- eli tasapainoisen onnistumisen menetelmää käytetään eri organisaatioissa johtamisen välineenä. Tietopalvelut toteuttavat organisaationsa, osastonsa ja tulosalueensa tavoitteita tukemalla asiantuntijoita näiden työssä. Tällöin tietopalvelujen yhteys sosiaali- ja terveystieteiden strategioihin ja päätöksentekoon on välillistä. Tästä syystä tietopalvelun merkitys ja vaikutukset jäävät myös helposti näkymättömiin. Verkottuneessa tietoyhteiskunnassa ja sähköisessä hallinnossa prosessit tulevat suoraviivaisemmiksi ja läpinäkyvämmiksi, jolloin myös tietoperustan ja informaatiovirtojen yhteys valmisteluun ja päätöksentekoon tulee näkyvämmäksi. Myös tietopalvelujen on tärkeää edistää omassa toiminnassaan tätä näkyvyyttä.

Tietämyksen hallinnasta tai tiedon johtamisesta, ns. Knowledge Management –ajattelusta käydään keskustelua ja haetaan soveltamistapoja eri tahoilla valtionhallintoa. Tietämyksen hallintaan on useita näkökulmia, esim. henkilöstön tai organisaation kehittämisen, yhteisöllisen oppimisen, tietosisältöjen hallinnan, viestinnän ja tietotekniikan näkökulmat. Tietopalvelut tukevat toiminnallaan Knowledge Management-ajattelua, kokonaisvaltaista tietämyksen hallintaa ja tiedon muodostuksen prosessia. Tietopalvelujen ydinosaaminen on tietosisältöjen jäsentämisessä, järjestämisessä, yhdistämisessä ja välittämisessä asiakkaille. Knowledge Management-ajattelun soveltaminen edellyttää tietopalveluissa panostusta etenkin eri muodoissa olevan tiedon näkyväksi tekemiseen ja jakamiseen (Knowledge Sharing) sekä tätä edistävien menetelmien, tilojen (sekä verkossa olevien että fyysisten) ja toimintatapojen kehittämiseen.

Asiakkaat

STM:n hallinnonalan tietopalvelujen tyypilliset asiakkaat ovat hallintovirkamiehiä, juristeja, yhteiskuntatieteilijöitä, tutkijoita, lääkäreitä, virastojen johtoa, opiskelijoita ja kansalaisia. Eri asiakasryhmät painottuvat organisaation päätehtävien mukaan joko hallinnon virkamiehiin tai tutkijoihin.

STM:n hallinnonalan tietopalvelut ovat ensisijaisesti suuntautuneet oman organisaationsa ja siinä työskentelevien asiantuntijoiden palvelemiseen. Tietopalvelu ulkoisille asiakkaille koskee useimmissa tietopalveluissa lähinnä oman organisaation tuottamaa tietoa. Lisäksi vastataan erilaisiin kyselyihin, annetaan kaukolainoja jne.

Eniten ulkoisia asiakkaita on Työterveyslaitoksella, Stakesilla ja STM:llä. Julkista tietopalvelua tarjoavan Työterveyslaitoksen asiakkaista puolet on oman organisaation ulkopuolelta, samoin Stakesin laina-asiakkaista (Stakesin kaikista asiakkaista 20-30%). (ks. Liite 3 : STM:n hallinnonalan kirjasto- ja tietopalvelut – asiakkaat 2001)

3. Palvelut, tuotteet ja toiminnan painopisteet

STM:n hallinnonalan tietopalvelujen palvelut ja tuotteet on kuvattu Liitteessä 1. Tietopalvelujen toiminta on monipuolista tiedonvälitystä, jossa tiedonlähteiden tuntemus, tiedon hankinta eri kanavia ja lähteitä käyttäen ja tiedon järjestäminen asiakkaiden saataville ovat etusijalla.

Nykyistä toimintaa ja sen painopisteitä tarkastellaan seuraavassa erikseen suurissa ja pienissä tietopalveluyksiköissä.

Suuret tietopalveluyksiköt

Kirjasto- ja tietopalveluyksikön koko (henkilötyövuosien määrä ja toiminnan laajuus) on lähes suoraan verrannollinen kehysorganisaation kokoon. Suurissa organisaatioissa ovat perinteiset kirjastopalvelut ja laajat kokoelmat yhä olennainen osa tiedon tarjontaa verkkotiedon lisääntymisestä huolimatta. Lainaustoiminnan ja aineistonvälityksen merkitys on edelleen suuri. Verrattuna kymmenen vuoden takaiseen selvitykseen on niteiden määrä kokoelmissa kuitenkin vähentynyt Kelassa, KTL:ssa ja TTL:ssä.

Kaukopalvelujen määrä on vähentynyt kaikissa tietopalveluissa tällä aikavälillä lukuun ottamatta KTL:ää. Sielläkin kaukopalvelujen määrä on vähentynyt viime vuosina 1990-luvun huippuvuosiin nähden 30 prosenttia. Määrällisiä tietoja kirjasto- ja tietopalveluista on esitetty liitteessä 2.

Elektronisista lehdistä on tullut merkittävä asiantuntijoiden tiedon lähde. Merkitys vaihtelee kuitenkin alasta riippuen. Esimerkiksi lääketieteissä keskeinen aineisto on tieteellisissä aikakauslehdissä, jotka ovat jo lähes kattavasti elektronisessa muodossa. Sen sijaan yhteiskuntatieteiden perusta on vielä painetuissa kirjoissa. Painetun ja elektronisen aineiston rinnakkaiselon arvioidaan kestävän vielä 2-5 vuotta.

Elektronisten lehtien hankintaan liittyy konsortioiden muodostamista, sopimuksia, tarjolla olevaan aineistoon, kansainväliseen tietotarjontaan ja sen käytettävyyteen perehtymistä, taloudellista arviointia ja ratkaisuja. Nämä tehtävät ovat usein työläitä ja edellyttävät tietopalveluilta uudenlaista osaamista kansainvälisillä tietomarkkinoilla toimivina ostajina, neuvottelijoina ja sopimusosapuolina.

Tietokantojen ja verkon itsenäiskäyttö asiakkaiden keskuudessa on lisääntynyt. Tietopalveluissa se merkitsee vähemmän yksinkertaisia, rutiinimaisia tiedonhakuja, mutta enemmän vaikeita selvitysluonteisia tehtäviä. Tietopalvelut tilastoivat tiedonhaut ja toimeksiannot eri perustein. Siten tiedonhakujen määrä ei kerro kovinkaan paljon eivätkä luvut ole keskenään vertailukelpoisia. Takautuvista hauista tietopalvelujen toiminnan painopiste on myös siirtynyt ja siirtymässä uuden tiedon profiloituun seurantaan, jatkuvaan asiakaskohtaisesti seulotun tiedon jakeluun.

Asiakkaat tarvitsevat koulutusta ja opastusta kasvavien verkkoaineistojen käyttöön. Käyttäjäkoulutuksesta onkin tullut olennainen osa tietopalvelujen toimintaa. Käyttäjät tarvitsevat myös verkkotiedon käytön ohjeita ja oppaita, joissa arvioidaan myös lähteiden sisältöä ja laatua. Tällaisten oppaiden julkaiseminen on osa tietopalveluiden toimintaa.

Kun organisaatiot tarjoavat Internetissä tietoa itsestään, se voi merkitä joidenkin ulkopuolelta tulevien, esim. julkaisuja koskevien, kyselyjen vähenemistä. Tiedon tarjonta herättää kuitenkin aina myös lisäkysymyksiä, joita aktiiviset Internetin käyttäjät lähettävät joko sähköpostitse tai verkossa olevien palautelomakkeiden kautta. Verkko-ympäristö edellyttää julkishallinnon yksiköiltä hyvää vastausvalmiutta ja kysymysten ohjaamista organisaatiossa oikeille henkilöille. Toisissa organisaatioissa vastaamista koordinoi tiedotus, toisissa se on tietopalvelujen tehtävänä. Jos selkeää koordinointia ei ole, jakautuvat kysymykset eri tahoille

Suurten organisaatioiden tietopalvelut ovat muodostumassa eräänlaisiksi ”hybriditietopalveluiksi”, jotka huolehtivat organisaationsa tiedon hallinnan kokonaisuudesta. Se merkitsee uusia tehtäväalueita ja jatkuvaa oppimisprosessia.

Tietopalvelujen toiminta on painottumassa

- verkkoaineistopalveluihin
- verkkosisältöpalveluihin ja tietokantatuotantoon
- lisensointikysymyksiin
- uuden tiedon seurantaan ja ennakointiin
- vaikeisiin ja monimutkaisiin tiedonhakuihin ja selvittelyihin

- verkkoaineiston käytön opastukseen ja koulutukseen
- verkkoaineistoista tiedottamiseen.

Nämä painotukset ovat myös sähköisen hallinnon tavoitteiden mukaisia. Kaikilla alueille ei pystytä pitämään korkeaa palvelutasoa nykyisin resursein, ellei asioita panna tärkeysjärjestykseen ja aktiivisesti etsitä myös sitä, mistä voitaisiin luopua. STM:n hallinnonalan tietopalvelut voivat yhdessä käytäntöjä ja toimintatapoja kehittämällä vauhdittaa siirtymää kohti sähköistä hallintoa omassa toiminnassaan. Pidemmällä verkkomaailmassa toimivat tietopalvelut voivat verkostossa jakaa kokemuksiaan ja käytäntöjään toisten hyödyksi.

Knowledge Management-ajattelussa korostetaan avointa tiedon jakamista ja tietämyksen hallintaa. Tietopalveluissa kysymys on siitä, kuinka yhdistää sisäinen ja ulkoinen tieto osaksi organisaation tietämystä esimerkiksi intranet-palveluissa, joiden kehittämisessä tietopalvelut ovat mukana sekä tiedon tuottajina että ylläpidosta vastaavina.

Tietopalveluilla on suuri merkitys organisaationsa tiedon risteyskohtina. Organisaatioiden yhteisen tietämyksen ja tiedon jakamiskulttuurin kehittäminen edellyttää yhteistä fyysistä tilaa, jossa ihmiset voivat luontevasti vaihtaa ajatuksiaan. Mm. Knowledge Management-ajattelussa korostetaan tällaisen tilan tärkeyttä. Tietopalvelut ja kirjastot olisivat tähän käyttöön luontevia tiloja, joissa ovat käytettävissä myös tiedonlähteet ja verkkoyhteydet. Jos nykyiset tilat eivät sovi tarkoitukseen, tulisi tietopalvelujen uusia tiloja suunniteltaessa ottaa tämä tarve ja mahdollisuus esille. Esim. Säteilyturvakeskuksen tilasuunnittelussa on otettu tämä näkökulma huomioon, ja tietopalvelu- ja kirjastotilaa käytetään monimuotoisesti erilaisiin tilaisuuksiin ja tapahtumiin.

Taloudellisen kannattavuuden ja tuottavuuden vaatimukset kohdistuvat yhä enemmän myös tietopalveluihin. Tietopalvelut joutuvat kehittämään koko ajan työmenetelmiään ja osaamistaan siten, että ne pystyvät toimimaan tehokkaasti ja lisäarvoa tuottavasti. Esim. Työterveyslaitoksen tietopalvelukeskus esittää vuosittain tuottavuusarvion, jonka perusteena on annettujen palvelujen hinta ulkoistettuna.

Sekä kotimainen että kansainvälinen verkostoituminen omalla alalla on tietopalvelujen keskeisiä toimintamuotoja tiedon ja työmenetelmien ajantasaisuuden ja korkean tason ylläpitämiseksi sekä henkilökohtaisen ammatillisen kehittymisen varmistamiseksi.

Pienet tietopalveluyksiköt

Säteilyturvakeskuksen, Lääkelaitoksen, Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen, Terveystieteiden tutkimuskeskuksen oikeusturvakeskuksen ja Vakuutusvalvontaviraston tietopalveluissa on henkilöresursseja alle viisi henkilötyövuotta, ellei mukaan oteta laajojen erikoisrekisterien, kuten esim. Terveystieteiden tutkimuskeskuksen Terhikki-rekisterin ylläpitoa.

Pienissä tietopalveluyksiköissä painottuvat

- aineiston välityspalvelut
- hyvät sähköiset kokoelmat

- käytön opastus
- vuorovaikutus, yhteistyö ja kommunikointi organisaation sisällä
- verkostomainen toiminta sekä organisaation sisällä että ulospäin.

Pienissä organisaatioissa henkilöstö on pitkälti omatoiminen tiedon haussa ja hankinnassa. Tukihenkilöt avustavat ja opastavat tarvittaessa sekä tiedottavat uudesta tiedosta. Laajoja kokoelmia ei pyritä rakentamaan, vaan hyödyntämään tehokkaasti verkossa olevaa aineistoa. Kun tietotuki on yhden tai kahden hengen varassa, korostuvat tämän henkilökohtaiset tiedon hankinnan verkostot ja yhteydet.

4. Tietopalvelujen kehittämissuunnitelmat

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla on kaksi laajaa koko organisaatioiden toimintatapaan vaikuttavaa hanketta sähköisen toiminnan ja palvelun kehittämiseksi: eSTM-hanke sosiaali- ja terveysministeriössä sekä verkkopalveluhanke Stakesissa.

eSTM:n visio on muotoiltu seuraavasti:

”Ministeriön toimintatapoja kehitetään yhdenmukaisiksi ja sellaisiksi, että ne pohjautuvat asioiden sähköiseen käsittelyyn. Olennainen hyöty on mahdollisuus keskittyä oikeisiin asioihin ja hyödyntää olemassa olevaa tietoa nykyistä paremmin. Toimintaprosessien kehittäminen antaa mahdollisuuden vähentää työntekijöiden työkuormitusta.”

Tiedon tehokas hyödyntäminen on siten sähköisen hallinnon ydinasioita. Tietopalvelut tukevat sähköisen hallinnon tavoitetta kehittämällä omia palvelujaan em. hankkeiden tueksi ja osana niitä. eSTM-vision toteuttaminen merkitsee sähköiseen asioiden hoitamiseen ja käsittelyyn siirtymistä myös tietopalvelujen toiminnassa.

Tietopalvelujen kehittämissuunnitelmien perusteella tietopalvelujen siirtyminen verkkoon, web-pohjaisiksi ja itsenäiskäyttöön perustuviksi, jatkuu. Verkkosisältöjä ja palveluja kehitetään edelleen ja etenkin verkkotiedon tuotannon ja hallinnan prosesseihin kiinnitetään nyt huomiota. Tietopalvelut etsivät, valikoivat ja hankkivat aineistoja käyttöön, jäsensivät ja järjestävät niitä asiakkaiden saataville. Asiasanastojen kehittäminen on ajankohtaista. Julkaisujen, asiakirjojen ja www-sivujen kuvailua meta-tiedoin kehitetään ja tietoa ryhmitellään aihehakemistojen taakse.

Esimerkkejä suurista järjestelmähankkeista ovat asianhallinnan/dokumenttien hallinnan järjestelmien (STM), julkaisu- ja arkistotietojärjestelmien hankinta/suunnittelu (STM, KTL) sekä mahdollinen kirjastojärjestelmän vaihtaminen (esim. Kela).

Verkottuneessa ympäristössä tietoa tehdään näkyväksi. Kokoelmätietoja, julkaisutietoja ja ennen kaikkea uutuustietoa halutaan saada paremmin asiakkaiden näkyville ja siihen etsitään uusia menetelmiä.

Verkkotiedon lähteiden käyttökoulutukseen panostetaan kaikissa tietopalveluissa. Tietopalvelujen oman toiminnan laatuun, osaamiseen ja asiantuntijuuteen kiinnitetään huomiota. Yhteistyötä kirjasto- ja tietopalvelualalla laajasti sekä kotimaassa että kansainvälisesti, omalla substanssialalla sekä organisaatioiden sisällä eri yksiköiden ja

työryhmien kanssa pidetään tärkeänä osana omaa toimintaa myös jatkossa. Konkreettiset kehittämissuunnitelmat koskevat kuitenkin pääasiassa oman organisaation palveluja eli kehittämistyötä tekee kukin tietopalvelu käytännössä erikseen. Verkostoista saadaan todellinen hyöty, kun ryhdytään vahvistamaan yhteistä synergiaa kehittämällä yhteisiä palveluja organisaatorajojen yli. Tällainen yhteistyö voisi lähteä parhaiten liikkeelle kahden tai muutaman tietopalvelun kesken, joilla on ajankohtaista kiinnostusta samankaltaiseen kehittämiskohteeseen.

Tietouudistus 2005

Sosiaali- ja terveysministeriö on käynnistänyt hankkeen nimeltä sosiaali- ja terveydenhuollon tietouudistus 2005. Hankkeelle on nimetty työryhmä, jonka tavoitteena on tehdä esitys vuoden 2005 alusta käyttöön otettavasta sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmästä, joka koostuu STM:n ja sen hallinnonalan tietovarannoista. Järjestelmän tulee huomioida uudet tietotarpeet, tietoteknologian tuomat mahdollisuudet, tietopalvelu sekä tietosuojamääräykset. Järjestelmän tulee kuvata sosiaali- ja terveyspolitiikalle asetettujen tavoitteiden toteutumista sekä tukea päätöksentekoa. Käytännössä hanke painottuu tilastotietoon.

STM:n hallinnonalan laitoksissa on tilastotuotantoon ja tilastollisten palvelujen tarjontaan erikoistuneita yksiköitä. Myös tietopalvelut välittävät tilastotietoa asiakkaiden käyttöön julkaisujen ja tietojärjestelmien avulla, joskin tilastotiedon osuus on hyvin erilainen eri tietopalveluissa. Tietopalvelujen panos Tietouudistus-hankkeessa voisi olla asiakkaiden näkökulman ja tiedon tarpeiden tuntemus ja näkemys tietotuotteiden käytettävyyksivaatimuksista. Siksi verkostoryhmän on tärkeää aktiivisesti seurata tietouudistusta ja tarvittaessa ottaa kantaa eri vaiheisiin. Samalla tietopalvelut kartuttavat omaa asiantuntemustaan tilastollisen tiedon alueella ja voivat kehittää sen pohjalta asiakaspalveluaan.

STM:n hallinnonalan tietopalvelujen kehittämishankkeita ja –kohteita

STM

- eSTM -vision ja strategian tukeminen kehittämällä sähköistä toimintaa
- tietopalvelujen osuuden kehittäminen intranetissä
- integroituminen toimintaprosesseihin: osallistuminen työryhmiin ja hankkeisiin tarjoamalla tietotukea
- EUTORI, EU-asioiden hallintajärjestelmän käyttöönotto
- asiakirjahallinnon kehittäminen
- asianhallinta/dokumenttienhallintajärjestelmä Doktor: asiakirjahallinnon prosessien uudistaminen ja asiakirjapalvelujen saaminen verkkoon yhteiskäyttöön
- asiasanasto, metatietojen ja XML:n hyödyntäminen sisältöjen hallinnassa
- ministeriön strategian tuki tietopalvelun avulla: strategiset tavoitteet yhdistetään metatietoina asiakirjojen ja julkaisujen sisällönkuvailuun
- julkaisujärjestelmä ja mm. referaattitietokanta osana e-viestintää, monikanavaisuus julkaisemisen lähtökohdaksi
- verkkotiedon ja tietopankkien käyttökoulutus

Stakes

- eSTM:ää vastaava kokoava verkkopalveluhanke (viestinnällä vetovastuu, tietopalvelu mukana)
- ELMA –elektronisten aineistojen linkkitietokanta, johon linkitetään verkkosisältöjä aiheen mukaan
- koulutuspaketteja viedään verkkoon
- tietopalvelun osuuden jatkokehitys intrassa ja Internetissä

Kela

- ulkoisten verkkoaineistojen ja organisaation sisäisen tiedon jäsentäminen ja yhdistäminen osaksi tietämyksen hallintaa
- tietämyksen hallinnan kannalta olennaisten aineistojen vieminen intranettiin
- uusiin tietotuotteisiin liittyvä koulutus
- kirjastojärjestelmän vaihtoa harkitaan
- osaamiskartoitus ja toiminnan mittareiden suunnittelu

TTL

- kansainvälinen yhteistyö ILO:n CIS-keskusten verkossa
- EU:n eContent-hankkeena WorkSafe-projekti, tavoitteena tuottaa syöpätutkimuksen tietopankki
- työsuojelun ja työterveyden verkkotietopalvelun kehittäminen
- Tietotyö-tietopankki ja siihen liittyvä nettikirjastopalvelu osana Ihminen ja tietotyö-ohjelmaa yhteistyössä asiantuntijaverkoston kanssa
- verkkotiedonlähteiden opastus ja koulutus
- asiantuntijuuden vahvistaminen
- TurvaCD:stä Internet-pohjainen tietotuote
- TRIPLibrary-järjestelmän selainpohjainen käyttö kaikkiin tietokantoihin ja TRIPin toimintoihin

STUK

- web-pohjaisen tietopalvelun kehittäminen asiantuntijoiden käyttöön

LL

- oma lehtihylly Terveysporttiin
- verkkolähteiden käyttökoulutus henkilöstölle yhteistyössä Terveystieteiden keskuskirjasto Terkon kanssa
- uutuustiedon seurannan kehittäminen
- asiasanasto dokumenttien hallintaa varten
- asiakirjahallinnon käsikirja ja asiakirjapohjat
- sähköisen asioinnin ja arkistoinnin kehittäminen
- Lääkelaitoksen tietokartan jatkotyöstäminen

KTL

- KTL:n web-sivuston kehittäminen
- julkaisutietojärjestelmä
- WWW-sivujen indeksointi
- kirjastojärjestelmän (PrettyLib) päivitys, www-käyttöliittymä
- aikakauslehtiluetteloiden ylläpidon rationalisointi
- käyttäjäpalautteen kerääminen
- arkistotietojärjestelmän kehittäminen
- elektroninen julkaiseminen

TEO

- WWW-sivuston uudistaminen ja laajentaminen
- Terhikki-rekisterin kehittäminen julkishallinnon eri tarpeita varten

VVV

- olennaisen peruskirjallisuuden rajaaminen käsikirjastoa varten
- asiakirjahallinnon jatkuva kehittäminen

5. Verkoston yhteistyön muoto ja toimintatapa

Haastattelujen pohjalta muodostuu kolme eri tapaa ja syvyysastetta STM:n tietopalvelujen yhteistyölle:

- tiedon ja kokemusten ajoittainen tai säännöllinen vaihto tietoammattilaisten kesken
- kehittyneempi verkostomainen toimintatapa
- projektimainen yhteistyö yhteisten kehittämishankkeiden toteuttamiseksi.

Verkostoissa yhteistyön syvyys on eri asteista. Vaihtoehdot eivät kuitenkaan ole toisiaan poissulkevia, vaan yhteistyö voi syventyä asteittain ja eri yhteistyön muotoja voidaan soveltaa yhtä aikaa.

Tiedon ja kokemusten vaihto tietoammattilaisten kesken

Tässä vaihtoehdossa verkosto toimii keskusteluyhteyden ylläpitäjänä. Tietoa vaihdetaan siitä, mitä on meneillään ja tulossa. Verkosto edistää osapuolten osaamista tarjoamalla muodostamalla foorumin virikkeiden, kokemusten ja hyvien käytäntöjen vaihdolle. Samalla voi syntyä vapaaehtoiselta pohjalta kevyitä, asiakohtaisia ryhmiä ja verkostoja, jotka elävät sen ajan kuin on tarpeen. Yhteistyö on käytännönläheistä eikä vaadi erillisiä ponnistuksia miltään taholta.

Tämä toimintatapa on jatkossakin mahdollinen STM:n tietopalveluverkoston nykyisissäkin puitteissa. Kaikki osapuolet pitävät tätä yhteistyön muotoa tarpeellisenä ja tärkeänä ja osallistuvat siihen omien mahdollisuuksiensa mukaan.

Verkostomainen toimintatapa

Aito verkostomainen toimintatapa on vaativampi yhteistyön muoto. Erilaisten tietopalveluyksiköiden vuorovaikutuksen tulisi lähteä vapaaehtoiselta ja tasaveroiselta pohjalta. Erilaisuus on verkoston kannalta myönteistä. Verkostomaisen toiminnan ydin on se, että kun antaa jotain, saa vastineeksi jotain. Eri osapuolilla voi kuitenkin olla erilaisia ja eri tasoisia panostuksia.

Verkostomaista toimintaa saattaa haitata perustuminen hallinnonalaan, koska taustalla vaikuttavat organisaatioiden keskinäiset rakenteet ja hierarkiat. Haastatteluissa tehtiinkin ehdotuksia yhteistyön laajentamista yli hallinnonalan rajojen esim. yliopisto-

kirjastojen, Kansalliskirjaston, VALTIPAn, erikoiskirjastojen ja tutkimuslaitosten suuntaan. Toivottiin myös laajemmin erikoiskirjastojen yhteistyötä koordinoivaa ja käytännössä yhteyksiä, koulutusasioita, neuvottelupäiviä ym. organisoivaa henkilöä, joka samalla olisi verkoston edustaja ja ääni ulospäin.

Verkostomainen toiminta vaatii yhteistyökulttuurin luomista ja ennen kaikkea yhteistä ymmärrystä siitä, miksi yhteistyötä tehdään. STM:n tietopalveluyksiköiden erilaisuus ja taustalla olevat hallinnolliset rakenteet ovat haasteena verkostomaisen toiminnan kehittymiselle ja sen ydinajatuksen löytämiselle.

Verkostomainen toiminta voi kehittyä luontevimmin asiakkoittain muodostuneissa kokoonpanoissa käyttäen samalla tietoisesti STM:n hallinnonalan verkostoryhmää tiedon jakamisen foorumina.

Hankeyhteistyö

Hankeyhteistyö perustuu siihen, että halutaan toteuttaa määräajassa jokin hanke. Lähtökohdaksi tarvitaan yhteinen visio ja selvät tavoitteet. Esimerkki STM:n tietopalveluverkoston yhteishankkeesta on 1990-luvun alusta lähtien vuosittain tuotettu TurvaCD.

Tämän selvityksen haastatteluissa korostettiin, että STM:n tietopalvelujen hankeyhteistyö ei ole mahdollista tietopalvelujen nykyisin voimavaroin ilman omaa rahoitus- ja henkilöresurssointia. Hankkeiden kustannukset on myös arvioitava realistisesti ottaen huomioon projektin johtaminen, eri osapuolten ajankäyttö, käyttöoikeuslisenssit, tekijänoikeudet jne.

Mahdollisia käynnistettäviä hankkeita ajatellen esitettiin lisäksi seuraavia näkökohtia:

- Asiakkaiden tarpeet on selvitettävä hyvin.
- Liikkeelle tulisi lähteä hankkeesta, joka tuottaa välitöntä hyötyä verkoston eri osapuolille
- Yhteistyöllä tulisi saada hallinnonalan tietopalvelut näkyvämmiksi. Tällainen olisi esimerkiksi verkossa oleva suora kontaktipiste tietopalveluihin, tietopalvelujen yhteinen kotisivu.

6. Yhteistyön kohteeksi soveltuvia alueita ja kehittämiskohteita

Seuraavassa on esitetty haastattelujen pohjalta STM:n tietopalvelujen yhteistyön kohteeksi soveltuvia alueita ja kehittämiskohteita. Tietotuotteiden ja -palvelujen yhteiskäyttöön kokoamisen taustalla tulisi johtoaajatuksena olla asiakaslähtöisestä palvelukokonaisuudesta, jonka hallinnonalan tietopalvelut ja mahdolliset muut yhteistyökumppanit yhdessä tarjoavat. Ellei tätä ajatusta sisäistetä, törmätään eri organisaatioiden rajoihin ja toimintatapojen erilaisuuteen.

Aineistojen integrointi yhteiseen käyttöön

Tiedon käyttäjien kannalta on yleinen ongelma, että samaa asiaa koskevaa tietoa on hajallaan eri muodoissa ja eri lähteissä sekä eri organisaatioiden takana. Ongelma helpottuu jonkin verran, mutta jatkuu perustaltaan samana verkkoympäristössä, kun eri organisaatiot ja yksiköt kehittävät omia palvelujaan web-pohjaisiksi, mutta yhä eri käyttöliittymien taakse.

Sosiaali- ja terveystieteen elektroniset ja painetut kokoelmat (kirjat, lehdet ja artikkelit, julkaisuluettelot, julkaisut) olisi tärkeää saada yhden käyttöliittymän kautta yhteiseen käyttöön. Tämä kysymys ei rajoitu STM:n hallinnonalaan, vaan tässä tulisi ottaa huomioon esim. tieteelliset keskuskirjastot ja niiden järjestelmät ml. virtuaaliyliopistot ja -kirjastot.

Yhteisen selvityksen kohteeksi voitaisiin ottaa esim. kirjastojärjestelmät ja niiden seuraava kehittämisvaihe. Hallinnonalalla on eri kirjastojärjestelmiä ja yliopistojen kirjastoissa oma järjestelmänsä. Asiakkaiden kannalta olisi tärkeää saada kokoelmat mahdollisimman laajasti käyttöön yhden käyttöliittymän taakse. Järjestelmien standardointi puolestaan helpottaisi luettelointia, missä yhä tehdään päällekkäistä työtä. Tulisi selvittää mm. , mitä mahdollisuuksia hallinnonalan kirjastoille tarjoavat tieteilisten kirjastojen järjestelmät, laajassa käytössä hallinnossa oleva PrettyLib sekä mahdolliset muut tuotteet.

Hallinnonalan oma julkaisutuotanto tulisi saada yhteiskäyttöön yhteiseksi tietokannaksi, jonka pohjana olisi kerran tehty standardoitu kuvailu ja luettelointi. Julkaisu- tuotannon organisointiin liittyy laajempaan kokonaisuuteen julkaisuprosessit. Eri organisaatioissa mietitään monikanavajulkaisemisen tarpeita ja edellytyksiä, ja tässä olisi hyödyllistä yhdistää hallinnonalan voimavarat ja osaaminen.

Aineistojen integrointiin liittyy luokitus- ja sisällönkuvailujärjestelmien suunnittelut: standardoidut metatiedot ja asiasanastot. Metatietojen käyttöä tulisi analysoida asiakkaiden kannalta, yksi lähestymistapa on strategisten tavoitteiden yhdistäminen metatietoihin, mikä on ministeriön tavoitteena. Asiasanastohankkeissa, samoin kuin alan yhteisten käsitejärjestelmien, ontologioiden ja taksonomioiden kehittämisessä tulisi tehdä runsaasti ja laajaa yhteistyötä, jotta verkossa oleva tieto saadaan nykyistä paremmin hallintaan.

Verkkotiedon organisointi yhteiskäyttöön

Verkkotietoa voidaan organisoida teemaportaalien taakse käytettäväksi joko julkisessa Internetissä, ekstranetissä tai organisaatiokohtaisissa intraneteissä. Haastatteluissa esitettiin seuraavia teemoja, joihin voisi olla yhteistä mielenkiintoa: syrjäytyminen, terveys, lainsäädäntötieto ja EU. Verkkotietoa järjestettäessä arvioidaan sen sisältöä ja laatua hallinnonalan asiantuntijakäytön kannalta.

Stakesin verkkopalveluhanke ja eSTM tarjoavat laajemman viitekehäyksen verkkopalvelujen ja mahdollisten portaalien kehittämiselle, jolloin mukana on myös viestinnän panos.

Yhteistyötä voitaisiin rakentaa esim. Stakesin linkkitietokanta Elman konseptin pohjalta. Yhteistyö tulee silloin hankkeistaa ja ottaa huomioon aineistoon ja ohjelmistoihin liittyvät sopimukset ja lisenssit.

TurvaCD:n kehittäminen verkkokäyttöiseksi tietotuotteeksi on myös mahdollinen yhteistyökohde, jonka kustannukset ja hyödyt tulisi selvittää. Tuotteen Internet-version kokeilusta on jo tuloksia.

Verkkoaineistojen arkistointi

Yhteinen ongelma tietopalveluille on elektronisten lehtien arkistointi omaan käyttöön. Tällä alueella tarvitaan verkostoryhmää laajempaa yhteistyötä.

Uuden tiedon seuranta

Tietopalvelujen toiminnassa painottuu entistä enemmän uuden tiedon seuranta ja menetelmien kehittäminen sitä varten. Tietopalvelujen olisi tärkeää miettiä uuden aineiston näkyvyyden parantamista sekä uutuustiedottamisen kohteita (esim. kirjat, kongressit, lehdet, uudet linkit, tilastot) menetelmiä, kanavia ja keskinäisen tiedonvälityksen prosessia yhdessä, jolloin tiedon seuranta olisi tehokkaampaa koko hallinnonalalla.

Verkko-oppaat ja asiakkaiden koulutus

Kun tavoitteena on mahdollisimman suuri verkkopalvelujen itsenäiskäyttö, joutuvat tietopalvelut panostamaan verkko-oppaiden laadintaan ja asiakaskoulutukseen. Tiedonlähteiden ja niiden käytön verkko-oppaiden laadinta on vaativaa työtä, jossa tietopalvelujen kesken voidaan hyvin tehdä työnjakoa, kehittää formaatteja, yhteisiä jake-lukanavia jne. Vastaavasti asiakaskoulutuksessa voidaan hyödyntää yhteistä osaamista.

Asiakirjahallinto

Sähköisen asioinnin, asian- ja dokumenttien hallinnan kehittäminen on ajankohtaista koko julkishallinnossa. Meneillään on useita kehittämishankkeita, jotka liittyvät asiakirjojen tuotantoprosesseihin ja hallintaan koko elinkaaren ajan sähköisten asiakirjojen pitkäaikaissäilytykseen saakka.

Asiakirjahallinto kuuluu useiden STM:n hallinnonalan tietopalveluyksiköiden tehtäväkuvaan. Yhteistyö tällä alueella käynnistetään keväällä 2002 selvittämällä oman hallinnonalan hankkeet ja osallistumalla VALTIPAn aiheesta järjestämään verkostoil-tapäivään.

Tietopalvelujen yhteinen kotisivu

STM:n hallinnonalan tietopalvelujen yhteinen kotisivu voisi olla kanava ja kontaktipiste yhteisiin tietovarantoihin ja eri tietopalveluihin. Asiakkaiden tarpeiden mukaan tähän voisi kehittää verkkotietopalvelua ja asiakkaiden kysymyksiin vastaamista esim. vaihtuvin teemoin. Yhteisen kotisivun kautta voisi olla pääsy yhteiseen linkkitietokantaan, verkon kautta jaettavaan TurvaCD:hen jne. Keveimmillään kotisivu voi sisältää hallinnonalan tietopalvelujen esittelyn ja linkit kunkin omille sivuille. Sivun perustaminen edellyttää konseptin ja sisällön suunnittelua sekä sopimista sijainnista ja ylläpidosta.

Sivun ylläpito kehittäisi tietopalvelujen yhteistä kulttuuria ja keskinäistä tuntemusta ja olisi STM:n tietopalveluverkoston tiedon jakamisen verkossa oleva foorumi sekä asiakkaille että verkoston jäsenille.

Yhteinen neuvottelustrategia ja yhteishankinnat

Kehittämällä yhteistä neuvottelustrategiaa hankinnoissa ja sopimuksissa kustantajien, tiedon tuottajien ja välittäjien kanssa tietopalvelut saavat enemmän voimaa ja osaamista taakseen.

Kohteita ovat esim.

- kustannetun materiaalin hankinta
- verkkoaineistojen kartoittaminen ja yhteishankinnat, yhteiset ehdotukset kansallisessa hankintakonsortiossa FinElibissä
- käyttöoikeuksiltaan rajoitettujen verkkoaineistojen, esim. Senaattorin saaminen käytettäväksi alaiseen hallintoon.

Ammatillinen kehittyminen ja koulutustarpeiden selvittäminen

Verkottunut toimintaympäristö, verkkoviestintä ja e-hallinto on jo muuttanut monin tavoin tietoammattilaisten tehtäviä. Uusia tehtäväkuvia ja ammattinimikkeitä on syntynyt ja syntyy edelleen. Verkoston yhteistyökohteena on ajankohtainen yhteisen ammatillisen vision rakentaminen ja sitä tukevan ammatillisen kehittymisen strategian luominen esim. koulutuksen avulla.

Yhteistyötä voidaan tehdä tällä alueella jakamalla tietoa aiheeseen liittyvistä tapahtumista, joihin verkoston jäsenet osallistuvat sekä järjestämällä tulevaisuutta käsittelevä tilaisuus.

Aiheeseen voidaan liittää myös keskustelu siitä, kuinka organisaatioissa yhdistetään uusien ja kokeneiden ammattilaisten tieto ja osaaminen toisiinsa eli toteutetaan vastaavuoroinen mentorointi ja osaamisen siirtäminen.

7. Verkoston kokoonpano

Haastatteluissa ei tullut esille selkeää vaihtoehtoa verkoston kokoonpanolle. Tutkimuslaitoksissa kannatettiin voimakkaasti yhteistyötä erikoiskirjastoihin ja yliopistokirjastoihin päin. Yksiköillä on luonnollisesti omat kotimaiset ja kansainväliset verkostonsa, ja verkostot toimivat ristiin ja limittäin. Yksi verkosto ei ole toisen este.

Haastatteluissa esitettyjä hallinnonalan verkoston kokoonpanoa koskevia näkökohtia:

Nykyinen verkosto

Nykyistä verkostoa puoltavia näkökohtia ovat sen kohtuullinen koko ja toimivuus keskusteluyhteyden kannalta. Verkoston laajentaminen voisi viedä sen toiminnan kauemmas varsinkin niistä osapuolista, joilla on vähiten tietopalvelutoimintaa ja pienimmät yksiköt. Jos verkosto paisuu, sen toimivuus voi heiketä.

Koko hallinnonalan mukanaoloa pidettiin myös hyvänä, joskin organisaatiot ovat erilaisia.

Nykyinen verkosto ja alatyöryhmät

Osalla tietopalveluyksikköjä on tarvetta tiiviimpään yhteistyöhön niiden osapuolien kanssa, joilla on samanlaisia asioita. Jos nykyisessä verkostossa mietitään julkaisemista, se koskee toisia, toisia ei – samoin jos mietitään asiakirjahallintoa. Arveltiin, että alaryhmissä asioiden käsittely olisi konkreettisempaa.

Alatyöryhmien mahdollisia teemoja:

- asiakirjahallinto
- Internetiin ja portaalihankkeisiin liittyvät asiat
- sanastot

Asiakirjahallinnossa käynnistetään yhteistyötä jo keväällä 2002.

Hallinnonalan rajat ylittävä asialähtöinen yhteistyö

Varsinkin tutkimuslaitosten tietopalvelut pitivät tietopalvelujen asialähtöistä yhteistyötä yli hallinnonalojen rajojen jopa tärkeämpänä kuin hallinnonalan yhteistyö, esimerkkinä tutkimuslaitosten erikoiskirjastojen laaja-alainen yhteistyö ja yhteistyö yliopistojen kirjastojen kanssa.

Rajapinnat organisaatioiden viestintään, julkaisutoimintaan ja tietohallintoon

Tietopalvelujen verkostoitumisessa on otettava huomioon myös rajapinnat organisaatioiden viestintään, julkaisutoimintaan ja tietohallintoon. Rajapinnat ovat yhä liukuvampia ja hankkeissa tarvitaan monipuolista osaamista

8. Yhteenveto ja ehdotukset

Selvityksen tavoitteena oli

- luoda katsaus STM:n hallinnonalan tietopalvelujen nykyisen toiminnan painopisteisiin
- kartoittaa ja selventää tietopalvelujen yhteistyön kohteeksi soveltuvia alueita ja kehittämiskohteita
- arvioida tietopalvelujen verkostomaista toimintaa ja tulevaisuuden kehittämistarpeita ja –mahdollisuuksia.

Nykyisellään STM:n tietopalvelujen toiminta on voimakkaasti organisaatiokeskeistä. Varsinaisten palvelujen ja tuotteiden kehittämisessä ei TurvaCD:n tuottamisen jälkeen ole syntynyt yhteishankkeita.

Selvityksen kohteena olevat tietopalvelut kattavat nykyisellään sekä perinteiset kirjastopalvelut että elektronisten aineistojen hankinnan ja verkkotiedon jäsentämisen ja järjestämisen web-pohjaisiksi palveluiksi sekä Internetiin että organisaatioiden sisäisiin verkkoihin. Samalla koulutetaan ja opastetaan käyttäjiä itsenäiseen toimintaan verkkomaailmassa. Siirtymävaihe, jossa työskennellään sekä paperimuotoisten että sähköisten aineistojen kanssa rinnan, on työläs ja vaatii uudenlaista osaamista sekä jatkuvaa oppimista.

Nykyiset resurssit eivät ajan mittaan riitä korkeatasoiseen rinnakkaispalvelujen tuottamiseen eli paperi- ja sähköisen maailman rinnakkaiselon ylläpitämiseen, jolloin on välttämätöntä valita toiminnan painopisteet.. Yhteistyössä tulisi vauhdittaa siirtymistä sähköiseen verkkotoimintaan ja sähköisiin tietopalveluprosesseihin.

eSTM-hankkeen mukaista on esim. suunnata resursseja uuden verkossa olevan tiedon nopeiden seurantalpalvelujen kehittämiseen ja tiedon tehokkaaseen jakamiseen organisaation strategisten tarpeiden mukaisesti. Yhteistyössä on mahdollisuus jäsentää ja yhdistää eri tietopalvelujen osaamista ja varantoja toisiaan täydentäviksi sisältö- ja palvelukokonaisuuksiksi. Samalla voi syntyä myös synergiaa ja innovatiivisia palveluratkaisuja.

Yhteistyön kohteeksi soveltuvia alueita ja kehittämiskohteita on sinänsä runsaasti. Jotta yhteistyössä voitaisiin onnistua, tarvitaan yhteinen tavoite ja yhteinen näkemys toimintatavoista.

Tiedon, käytäntöjen ja kokemusten vaihto

Sosiaali- ja terveysministeriön tietopalvelujen verkostoryhmän tapaamiset ovat tärkeä tiedon vaihdon, käytäntöjen ja kokemusten foorumi jo sellaisenaan. Keskustelujen pohjalta löytyy ajankohtaisia yhteisiä aiheita, joihin voidaan tarttua ja joita voidaan työstää eteenpäin monin eri tavoin ja eri kokoonpanoissa aiheesta riippuen. Esimerkkinä on sähköinen asiointi ja asiakirjahallinto, joihin selvennetään hallinnonalan tietopalvelujen näkökulmaa ja joissa tehdään yhteistyötä myös VALTIPAn ja Kansallisarkiston kanssa. STM:n tietopalvelujen verkostoryhmän vetovastuuta vuosittain vaihtamalla voi tehdä työnjakoa ja saada eri osapuolten painotuksia näkyviin.

Kehittämishankkeet

Varsinaiset yhteistyöhankkeet edellyttävät aina asiakkaiden tarpeiden ja ongelmakentän analyysiä, selkeää tavoitteiden asettamista, projektisuunnittelua ja hankkeen resurssointia. Selvityksen haastatteluissa on tullut esille useita mahdollisia kehittämiskohteita, joissa yhteistyöllä voidaan parantaa palvelua ja vähentää päällekkäistä toimintaa.

Samalla tavoin kuin organisaatiot kokonaisuudessaan, joutuvat tietopalvelutkin tarkistamaan toimintatapojaan ja uudistamaan prosessejaan. Tiedon organisointi asia- ja asiakaslähtöisesti on välttämätöntä ja siinä tarvitaan organisaatorajat ylittävää yhteistyötä. Tiedon ja tietopalvelujen tulee olla asiakkaalle näkyviä ja helposti saavutettavia, ei organisaatorakenteiden takana.

Erlaisissa järjestelmissä ja verkossa olevat tiedot tulisi niiden muodosta riippumatta organisoida selkeiden, kokoavien käyttöliittymien taakse. Tähän liittyviä yhteistyökohteita ovat:

- aineistojen (kirjat, lehdet, artikkelit, organisaatioiden itsensä tuottamat julkaisut) integrointi yhteiseen käyttöön
- verkossa olevan tiedon valikointi ja organisointi yhteiskäyttöön
- uuden tiedon seuranta
- verkko-oppaiden laadinta ja jakelu
- asiakkaiden koulutus verkkotiedonlähteiden käyttöön

Eri muotoisten aineistojen integrointi on vaativa käytännössä useista hankkeista ja vaiheista muodostuva kokonaihanke, joka edellyttää yhteistä näkemystä ja pitkäjänteistä panostusta mukana olevilta. Hankkeeseen liittyy mm. eri järjestelmissä olevan tiedon kokoaminen yhteisten käyttöliittymien taakse sekä sisällön hallinnan työkalujen, käsitejärjestelmien, asiasanastojen, metatietojen standardoinnissa. Yhtenä selvitettävänä kohteena voisivat olla kirjastojärjestelmät ja niiden integrointi.

Välittömästi yhteistyö voitaisiin aloittaa esim. seuraavista

- verkkotiedon organisointi aihealueittain yhteiseen käyttöön esim. Stakesin linkkitietokanta Elman konseptin pohjalta
- uuden tiedon seurannan ja jakamisen menetelmien kehittäminen
- verkko-oppaiden laadinta ja asiakkaiden koulutus verkkotiedon käyttöön
- asiakirjahallinnon kehittäminen (käynnistymässä keväällä 2002).
-

Hankekohtaisessa yhteistyössä voidaan edetä esim. seuraavissa vaiheissa:

- 1) Valitaan yhteisesti kiinnostava kohde hankkeelle
- 2) Selvennetään hankkeeseen liittyvät asiakkaiden ja osapuolten tarpeet, ongelmakenttä ja saavutettavissa olevat hyödyt
- 3) Muodostetaan projektiryhmä ja tarpeellinen organisaatio
- 4) Kirkastetaan yhteinen näkemys ja asetetaan hankkeen avaintavoitteet
- 5) Tehdään toimintastrategia ja projektiehdotus budjetteineen ja hankitaan tarvittavat henkilö- ja rahoitusresurssit
- 6) Kun resurssit on saatu, laaditaan yksityiskohtainen projektisuunnitelma ja edetään sen mukaisesti.

Kehittämishankkeita voidaan muodostaa erilaisissa kokoonpanoissa siten, että mukana ovat asiasta kiinnostuneet organisaatiot, jotka ovat myös valmiita panostamaan hankkeeseen. Hankkeita koskeva tieto ja niistä saatavat kokemukset tulisi jakaa hallinnonalan verkostoryhmässä.

Verkostokulttuurin kehittäminen

Verkostoituminen on aitoa vuorovaikutusta, jossa jokaisella osapuolella on annettavaa ja saatavaa. STM:n hallinnonalan tietopalvelut voivat aktiivisesti kehittää yhteistyötä erilaisissa asiakohtaisissa ryhmissä joko verkostoryhmän sisällä tai verkostoryhmän ulkopuolisten kanssa. Eri tietopalvelut ovat nytkin kukin mukana omissa verkostoissaan. Verkostoryhmä voi silloin olla yhteistyötä aktivoiva foorumi, jolla jaetaan kokemuksia.

Elektronisten aineistojen seuranta, osto- ja sopimusmenettelyt ovat raskaita pienelle yksikölle. Yhteisten strategioiden hiominen neuvotteluja, yhteishankintoja ja sopimuksia varten on yhteistyötä, joka paitsi hyödyttää mukana olevia, hioo myös verkoston omaa toimintakulttuuria.

Verkottunut tieto- ja viestintäympäristö edellyttää tietoammattilaisilta ammatillisen kehittämisen visiota ja oppimisstrategiaa. Näkemysten, kokemusten ja tiedon vaihto tässä asiassa sekä yhteisen vision muodostaminen vahvistavat osaltaan yhteistä kulttuuria. Yhteistyössä tietopalvelut voivat keventää toistensa kuormitusta, täydentää ja jakaa osaamistaan.

Perustamalla STM:n hallinnonalan tietopalvelujen yhteinen kotisivu voitaisiin luoda verkkoasiakkaille suora kontakti hallinnonalan yhteisiin tietovarantoihin ja tietopalveluihin ja lähteä asteittain rakentamaan yhteistä palvelukokonaisuutta. Sivun kautta verkostolla olisi oma tila, yhteinen osoite ja verkkoidentiteetti asiakkaille.

Lähteitä:

eSTM, kohti sähköistä hallintoa. Sosiaali- ja terveysministeriön tiedon hallinnan strategian työryhmän muistio. Sosiaali- ja terveysministeriö. Työryhmämuistioita 2000:33. Helsinki 2001.

Kohti uutta julkaisuajattelua. Sosiaali- ja terveysministeriö. Sisäiset julkaisut 2002. Helsinki 2002.

Sosiaali- ja terveysalan verkkoaineistojen tarve ja hankintamahdollisuudet. Sosiaali- ja terveysministeriö. Työryhmämuistioita 1999:10. Helsinki 1999.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala vuonna 2000. Sosiaali- ja terveysministeriö 2001,

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan kirjastot ja tietopalvelut muutostilanteessa – mahdollisuudet ja uhat. Sosiaali- ja terveysministeriön monisteita 1993:20.

Sosiaali- ja terveystalouden strategiat 2010 – kohti sosiaalisesti kestävä ja taloudellisesti elinvoimaista yhteiskuntaa. Sosiaali- ja terveysministeriö. Helsinki 2001.

Yhteisiin viestintään linjauksiin? Sosiaali- ja terveysministeriö. Työryhmämuistioita 2000:25. Helsinki 2001.

Asiantuntijatehtävät	x	x	x	x	x	x	x	x
Näyttelyt ja messut		x				x		x
Vierailevien ryhmien vastaanotto		x	x			x	x	
Verkko-oppimateriaalin tuotanto		x	x	x		x		
Uusien työntekijöiden perehdyttäm.	x	x	x					

Liite 2

STM:n hallinnonalan kirjasto- ja tietopalvelut – tilastoja 2001

	Htv	Hlöstö kehysorganisaatioissa	Kokoelma, niteitä	Painettuja aikak.lehtiä (nimekkeitä)	Elektronisia aikak.lehtiä	Lainoja
STM	13*	450	39 000	670	185	2068
Stakes	9	400-450	yli 40 000	500/700	yli 2000	10 400
Kela	10	6006	115 500	770	1700	30 400
KTL	8*	850	21150 60 000	400	800+1100	7 930
STUK	3	270		400	2000	
TTL	11,4	850	35000	1210	3300	13 505
LL	1,5*	130	3100	130	1200	
STTV	0,25*	81	1500	54		
VVV	2*	60	400	50	1	

*) mukana asiakirjahallinnon palveluja, KTL:llä myös viestintä

	Tied.hakuja (toimek- siantoja)	Kaukopalvelu (anto + otto)	Kirjastojärjestelmä
STM	14 000**		200 PrettyLib
Stakes	15 000-18 000**		1200-1500 PrettyLib
Kela	n. 3800***		2180 CICS
KTL	330***		6430 PrettyLib
STUK	ei tilastoja		880 PrettyLib
TTL	280***		2735 TRIP
LL	ei tilastoja		600 PrettyLib
STTV			on
VVV			Access-tietokanta

**sisältää myös neuvonnan

***vain laajat tiedonhaut

	Kirjastoj. Inter- net-palveluna	Viitteitä	Vuosikasvu
STM		31 000	2000
Stakes	x	n. 40 000	n. 3000
Kela		99 000	2400
KTL		5 800	500
STUK		16 740	1200
TTL	x	74 000	1300
Lääkelaitos		3 100	400
STTV			
Vakuutusvalvonta		400	50-100

Asiakkaita	Tärkeimmät asiakasryhmät
STM	470* omat virkamiehet, hallinnonalan virkamiehet, VN, eduskunta
STAKES	4400* hlöstö, projektit, tutkijat, AMK-opiskelijat, julkishallinto, kansalaiset
Kela	4000* tutkijat, johto, hlöstö, julkishallinto, opiskelijat
KTL	950 tutkijat, opiskelijat, kansalaiset
STUK	270 tutkijat, tarkastajat
TTL	4900** hlöstö, opiskelijat
LL	70 lääkärit, lääkeinformaatioyksikkö, juristit, terv.huollon laitteet ja tarvikkeet
STTV	80 hlöstö
VVV	60 oma hlöstö, vakuutuslaitokset

* laina-asiakkaita,
** käyntejä kirjastossa

STM:n hallinnonalan kirjasto- ja tietopalvelujen verkkoaineistoja

Tietopalvelujen hankkimat verkon kautta käytettävissä olevat verkkoaineistot, -palvelut, -julkaisut ja muut digitaaliset tietotuotteet

STM

Lakikokoelmia: Suomen laki, Finlands lag, Euroopan unionin laki, OJCD

Sanakirjoja: Nykysuomen perussanakirja, nettiMot

Tilastoja: OECD Health Data, Euroavain, Senaattorissa tilastopaketti

Hakemistoja: VALKU

Uutispalveluja: Reuters, STT, Esmerk

Lehtiä: Suomen lääkirilehti, Duodecim + ”kylkiäislehtiä” eri luettelon mukaan

CD-ROM-levyjä:

Sveriges rikes lag, Fennica, Trendit, Vakuutus-sanakirja, Encyclopaedia of occupational health and safety ILO, Elmeri: hyvä työympäristö – turvalliset työtavat TTL

TurvaCD

Stakes

Elma-elektronisten aineistojen linkkitietokanta (intrassa ja Internetissä)

Elektronisen viittaamisen opas

Terveystiedon keskeiset tiedonlähteet – Tervetieto opetuspaketti verkossa

Lakitietoa verkossa

Sanastoja ja sanakirja verkossa

CD-ROM -tietokannat verkossa

Lääkärin CD

OECD Health Data

Lehdet:

EBSCOHOST Academic Search Elite – lehtipalvelu

MCB University Press Emerald Library –lehtipalvelu

Science Direct –lehtipalvelu

EBSCO Online –lehtivalikoima

Alert-palvelut: Contents Direct, SARA

Tietokantaluettelo saatavissa erillisenä liitteenä: viite- ja tekstietokannat (yli 40 kpl), elektroniset lehtipalvelut

Kela

EBSCO

Terveysportti

Assia

Kielikello

Suomen Laki

Edilex

CD-ROM-levyjä: useita, esim. sanakirjoja, OECD Health Data, TurvaCD ym.

KTL

Pääasiassa tieteellisten kustantajien verkkolehtiä (Elsevier, Blackwell, Springer, AP, ASM, CellP-Ress jne.), monografioita (sanakirjoja tai yksittäisiä verkkomonografioita), viitetietokantoja, hakupalveluita (käyttöliittymiä erilaisiin aineistoihin), standardeja

Uuden tiedon seurantapalvelut keskeisiä, esim.: PsycheInfo/Elsevier, PubMed, Web on Science, Ingenta

STUK

ScienceDirect, LINK, IDEAL, Linnea, Nosp, INIS, ETDE, MEDLINE

CD-ROM-tuotteet: TurvaCD, Nuclear Science Abstracts, INIS

TTL

Sopimukset elektronisten lehtien käytöstä seuraavien kustantajien kanssa: Academic Press/Ideal-palvelu, Taylor and Francis/CatchWord, EBSCO/EBSCO Online ja Academic Search Elite, Elsevier/Science Direct-palvelu, MCB University Press/Emerald, Springer/Link-palvelu, Wiley/Wiley InterScience

24 CD-ROM-levyä ja 30 lainattavissa olevaa videota julkisessa tietokannassa

Lääkelaitos

DataStar, Celex, Europharma-CD, Finlex, Edilex, NetMOT, Medline, Cochrane Database of Systematic Reviews, Best Evidence, Dare, Diogenes, Pharmaca Fennica, Martindale, International Pharmaceutical Abstracts IPA, Handbook of Pharmaceutical Additives CD-ROM, Drug Information Fulltext DIF, CD-perussanakirja, VetCD/BeastCD, Oxford English Dictionary, Sciencedirect, Current Protocols in Protein Science CD, Current Protocols in Immunology CD, Current Protocols in Molecular Biology CD, YritysTieto, SOTKA tilastotietokanta, diaari, Arkki-ohjelma

CD-ROM-levyjä: OJ-CD, ECRI Healthcare Product Comparison System, FAKTA-CD, RAJ-CD, Natural Medicines Comprehensive Database

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus

FinElib

Duodecim – Lääkärin CD-ROM

Edilex

Säädöskokoelma

Virallinen lehti

Vakuutusvalvontavirasto

Virallinen lehti
Edilex
NetMot
SVK:n sivut (ilmainen)

Tietopalvelujen sisäiseen käyttöön tai rajatulle ryhmälle tuottamat verkkoaineistot, -palvelut ja –julkaisut sekä muut digitaaliset tietotuotteet

(muut kuin kirjastokokoelmatietokannat)

STM

STM-intra

Stakes

(kaikki seuraavat ovat myös julkisessa Internetissä)

StakesPro – Hanketietokanta (Stakesin tutkimus- ja kehittämishankkeet aihealueittain)
StakesRef – Henkilöstön julkaisutietokanta
ELMA –elektronisten aineistojen linkkitietokanta (mielenkiintoalueittain poimittuja linkkejä)
StakesExp
Yhteistyöhankkeet: TurvaCD, Virtuaalikirjastot (päihdeaineistoon keskittyvä virtuaalikirjasto osana Virtuaalikirjasto Jyväskylää)
Tietopalvelun Intranet-sivut
Tietopalvelun Internet-sivut

Kela

Uusinta uutta
Verkkolehdet
Verkkojulkaisut, Tilastot verkossa, Terveys verkossa, Tietokantaluettelo (etenkin lakitiedon ja sosiaaliturvan alalta)
Linkkilistoja

KTL

Linkkilistoja tutkijoille, oppaita erilaisten palvelujen ja ohjelmistojen käyttöä varten

STUK

Intranet-portaali

TTL

Tietopalvelukeskuksen kotisivut intranetissä
Tiedote uutuuksista sähköpostilistan kautta
Tiedonlähteet –sivusto

Lääkelaitos

Kirjaston kausijulkaisu
Tietokartta
EU-kirjasto (Lääkealan tietokanta: viitetietoja)

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus

Terhikki-rekisteri (terveydenhuollon ammattihenkilöiden rekisteri)

Tietopalvelujen julkiseen käyttöön tuottamat verkkoaineistot, -palvelut ja -julkaisut sekä muut digitaaliset tietotuotteet

STM

STM:n julkaisujen luettelot
TurvaCD yhteishankkeena

STAKES

Osa aiemmin mainituista sisäiseen käyttöön tuotetuista tiedoista
TurvaCD yhteishankkeena

Kela

Linkkilistat ja verkkoaineistot osittain julkisessa verkossa
Suunnitelmissa kerätä esim. sosiaaliturvaa koskevaa aineistoa verkkoon.
TurvaCD yhteishankkeena

KTL

KTL:n julkaisuluettelo
(Tietopalveluyksikkö vastaa myös viestinnän koordinoinnista)

STUK

TurvaCD yhteishankkeena

TTL

Tietopalvelukeskuksen sivusto Internetissä (tulossa myös englanninkielisenä):

- LEO-tietokanta (suomalaisia työterveyden ja työsuojelun artikkeli- ja säädösviitteitä)
- TYKI-tietokanta (viitteitä TTL:lle hankituista kirjoista, videoista ja muusta aineistosta)
- KEMIKAALIT-tietokanta (suomennetut kansainväliset kemikaalikortit – tietoa kemikaalien vaaroista ja niiden torjunnasta)
- LEHDET-tietokanta (tietoja TTL:lle tulevista aikakauslehdistä ja sarjoista)

Linkkejä vapaasti käytettävissä oleviin verkkolehtiin ja muihin verkkojulkaisuihin ja –aineistoihin
Linkkivinkkejä

- aihekohtaisia: kemian alan, lääketieteen, psykologian, turvallisuustekniikan linkkejä, Safety Related Links
- linkkejä hakukoneisiin
- suomalaisia kirjastoja ja kirjastojen tietokantoja
- ulkomaisia tiedonvälittäjiä ja tietopankkeja
- kotimaisia tiedonvälittäjiä ym.

Yhteistyössä muiden yksiköiden kanssa:

- kemikaaliturvallisuuden aihekohtaiset sivut
- tietotyö -sivut
- työhygienia –sivut

TurvaCD yhteishankkeena

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus

Terhikki-rekisteri (perustiedot julkisia, voi tiedustella puhelimitse)
WWW-sivusto

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontavirasto

Tilastotuotanto

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tietopalveluyhteistyö

